JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
18 päivänä tammikuuta 2017 [1]

Asia C-625/15 P

Schniga GmbH
vastaan

yhteisön kasvilajikevirasto (CPVO)

Muutoksenhaku — Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet — Omenalajike Gala Schnitzer — Vastalause — Valituslautakunta hylkää yhteisön kasvinjalostajanoikeutta koskevan hakemuksen — Kumoaminen unionin yleisessä tuomioistuimessa — Valituslautakunnan uusi päätös, jolla yhteisön kasvinjalostajanoikeutta koskeva hakemus hylätään

1. Yli 17 vuotta sitten Konsortium Südtiroler Baumschuler, jonka oikeudet ovat siirtyneet Schniga GmbH:lle (jäljempänä Schniga), teki yhteisön kasvilajikevirastolle (CPVO) hakemuksen saadakseen yhteisön kasvinjalostajanoikeuden. [2] Hakemus koski omenalajiketta nimeltään *Gala Schnitzer*, eikä vielä tähän mennessä ole voitu ratkaista lopullisesti, onko tämän viraston hyväksyttävä vai hylättävä hakemus.

2. CPVO:n toimivaltainen komitea myönsi 26.2.2007 haetun kasvinjalostajanoikeuden *Gala Schnitzer* -omenalajikkeelle [3] ja katsoi sen erottuvan riittävästi *Baigent*-lajikkeesta, jonka olemassaoloon oikeudenomistaja (Brookfield) oli vedonnut vastustaakseen uutta rekisteröintiä. CPVO:n valituslautakunta kuitenkin kumosi 26.2.2007 tehdyn päätöksen 21.11.2007 tiettyjen menettelyyn liittyneiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi.

3. Valituslautakunnan 21.11.2007 tekemästä päätöksestä nostettiin kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka kumosi päätöksen 13.9.2010 antamallaan tuomiolla. [4]

4. Unionin yleisen tuomioistuimen 13.9.2010 antaman tuomion saatua lainvoiman (unionin tuomioistuimen hylättyä tehdyn valituksen) [5] CPVO:n valituslautakunta käsitteli uudelleen 26.2.2007 tehdystä komitean päätöksestä tehtyä valitusta.

5. CPVO:n valituslautakunta kumosi uudelleen 20.9.2013 tekemillään päätöksillä [6] 26.2.2007 tehdyn päätöksen, jälleen perusteilla, jotka liittyivät ennen kaikkea noudatettuun menettelyyn.

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.

2 — Uuden kasvinjalostajanoikeuden myöntäminen voi määrätyissä olosuhteissa ja tiettyjen edellytysten täyttyessä johtaa immateriaalioikeuden myöntämiseen ja lopulta yksinoikeuteen käyttää kyseisen kasvin, hedelmän tai kukan siementä.

3 — Päätökset 26.2.2007, EU 18759, OBJ 06-021 ja OBJ 06-022.

4 — Tuomio 13.12.2010, Schniga v. YKLV – Elaris ja Brookfield New Zealand (Gala Schnitzer) (T-135/08, EU:T:2010:397).

5 — Unionin tuomioistuimen tuomio 19.12.2012, Brookfield New Zealand ja Elaris v. YKLV ja Schniga (C-534/10 P, EU:C:2012:813).

6 — Päätökset 20.9.2013, asiat A 003/2007 ja A 004/2007.

6. Schniga nosti näistä kahdesta valituslautakunnan päätöksestä kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka tällä kertaa pysytti päätökset 10.9.2015 antamallaan tuomiolla Schniga v. CPVO – Brookfield New Zealand ja Elaris (Gala Schnitzer)[7] (jäljempänä valituksenalainen tuomio), johon esillä oleva valitus kohdistuu.

7. Tämä on näin ollen toinen kerta, kun unionin tuomioistuin käsittelee samaa kasvilajiketta koskevaa riitaa, joka keskittyy aineellisoikeudellisten seikkojen (toisin sanoen kahden omenalajikkeen erojen) sijaan pikemminkin menettelykysymyksiin. Geneettisen materiaalin tekninen tutkimus, josta kasvinjalostajanoikeuden erottamiskyky pitkälti riippuu, on ratkaisevaa sille, myöntääkö vai epääkö CPVO yhteisön kasvinjalostajanoikeuden. Tämän vuoksi kyseisen tutkimuksen suorittamistapaa koskevalla sääntelyllä on oikeudellista merkitystä.

8. Schniga yrittää saada tavoittelemansa kasvinjalostajanoikeuden Gala Schnitzer -omenalajikkeeseen, jota se pitää uutena, pysyvänä ja erotettavana sen juovien leveyden ratkaisevan innovatiivisuuden vuoksi. Pysyttäessään valituksenalaisella tuomiolla valituslautakunnan päätökset unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin epäsi siltä kyseisen suojan perusteilla, jotka koskivat a) teknistä tutkimusta koskevien ohjeiden ajallista noudattamatta jättämistä ja b) CPVO:n pääjohtajan oletettua toimivaltuuksien ylittämistä tämän hoitaessa tehtäviään.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Unionin oikeus*

1. Asetus (EY) N:o 2100/94[8]

9. Asetuksen 6 artiklan mukaan suoja voidaan myöntää lajikkeille, jotka ovat erotettavia, yhtenäisiä, pysyviä ja uusia. Kolmeen ensimmäiseen näistä kriteereistä viitataan espanjankielisellä lyhenteellä DHE, joka on johdettu vastaavien kriteerien alkukirjaimista (jäljempänä DUS).[9]

10. Asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan lajike katsotaan erotettavaksi, jos se erottuu selvästi tietyn genotyypin tai genotyyppiyhdistelmän ominaispiirteiden kuvauksen perusteella kaikista muista lajikkeista, jotka tunnetaan yleisesti hakemuksen jättöpäivänä.

11. Yhtenäisyyttä, pysyvyyttä ja uutuutta koskevat jäljellä olevat kriteerit vahvistetaan asetuksen N:o 2100/94 8, 9 ja 10 artiklassa.

12. DUS-kriteerien täyttyminen tarkistetaan kussakin tapauksessa teknisessä tutkimuksessa, joka suoritetaan asetuksen N:o 2100/94 55 ja 56 artiklan mukaisesti.

13. Tämän asetuksen 55 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos 53 ja 54 artiklassa tarkoitetun tutkinnan tuloksena virasto huomaa, ettei yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämiselle ole mitään esteitä, se toteuttaa halutut toimenpiteet, jotta – – toimivaltainen viranomainen tai toimivaltaiset viranomaiset – – suorittavat 7, 8 ja 9 artiklassa esitettyjen edellytysten [DUS-kriteerien] täyttymisen tutkintaa koskevan teknisen tutkimuksen vähintään yhdessä jäsenmaassa.”

7 — T-91/14 ja T-92/14, ei julkaistu, EU:T:2015:624.

8 — Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annettu neuvoston asetus (EYVL 1994, L 227, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 25.10.1995 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2506/95 (EYVL 1995, L 258, s. 3) (jäljempänä asetus N:o 2100/94).

9 — Yleensä käytetään kuitenkin englanninkielistä lyhennettä DUS (*distinctness, uniformity, stability*).

14. Sen 56 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tekniset tutkimukset suoritetaan hallintoneuvoston muotoilemien pääperiaatteiden ja viraston antamien ohjeiden mukaisesti.”

15. Yleensä näissä suuntaviivoissa kuvataan tekniseen tutkimukseen vaadittu kasviaineisto, testausta koskevat yksityiskohdat, sovellettavat menetelmät, esitettävät huomautukset, testattavien lajikkeiden luokittelu sekä tutkimuksen kohteena olevat ominaispiirteet. Tässä viimeksi mainitussa yhteydessä ehdokaslajikkeen kasveja viljellään rinnakkain niiden viitelajikkeiden kanssa, jotka CPVO ja nimetty tutkimuskeskus katsovat läheisimmiksi kasvinjalostajanoikeutta koskevan hakemuksen osana olevan teknisen kuvauksen perusteella.

2. Asetus (EY) N:o 1239/95 [10]

16. Asetuksen 22 artiklassa säädetään otsikon ”Testauksen suuntaviivat” alla seuraavaa:

”1. Viraston pääjohtajan esityksestä hallintoneuvosto päättää testauksen suuntaviivoista. Päätöksen päivämäärä ja kyseinen kasvilaji julkaistaan 87 artiklassa tarkoitetussa [CPVO:n] virallisessa lehdessä.

2. Jos hallintoneuvosto ei ole päättänyt testauksen suuntaviivoista, viraston pääjohtaja voi päättää niistä väliaikaisesti. Väliaikainen päätös raukeaa hallintoneuvoston tekemän päätöksen päivänä. Jos viraston pääjohtajan väliaikainen päätös poikkeaa hallintoneuvoston päätöksestä, se ei vaikuta tekniseen tutkimukseen, joka on aloitettu ennen hallintoneuvoston tekemää päätöstä. Hallintoneuvosto voi päättää toisin olosuhteiden sitä vaatiessa.” [11]

17. Asetuksen 23 artikla, jonka otsikkona on ”Viraston pääjohtajan valtuus”, kuuluu seuraavasti:

”1. Hallintoneuvoston päättäessä testausohjeista päätös sisältää pääjohtajalle oikeuden tehdä lajiketta koskevat lisäominaispiirteet ja niiden ilmaisut.

2. Jos viraston pääjohtaja käyttää 1 kohdan oikeuksiaan, sovelletaan soveltuvin osin 22 artiklan 2 kohtaa.”

10 — Yksityiskohtaisista säännöistä neuvoston asetuksen N:o 2100/94 soveltamiseksi menettelyssä yhteisön kasvilajikevirastossa 31.5.1995 annettu komission asetus (EYVL 1995, L 121, s. 37). Jäljempänä käytän siitä erotuksetta nimityksiä soveltamisasetus ja täytäntöönpanoasetus. Kyseinen asetus kumottiin yksityiskohtaisista säännöistä neuvoston asetuksen N:o 2100/94 soveltamiseksi menettelyssä yhteisön kasvilajikevirastossa 17.9.2009 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 874/2009 (EUVL 2009, L 251, s. 3), joka ei ole ajallisesti sovellettavissa esillä olevaan asiaan.

11 — Asetukseen N:o 874/2009 (ks. edellinen alaviite) otettiin tämä 22 artikla sellaisenaan, mutta sen äskettäisessä muutoksessa, joka toteutettiin asetuksen N:o 874/2009 muuttamisesta 1.9.2016 annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2016/1448 (EUVL 2016, L 236, s. 3), on sen johdanto-osan 19 perustelukappaleen mukaisesti selkeyden vuoksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi lisätty uusi 3 kohta, joka kuuluu seuraavasti:

> ”3. Jos hallintoneuvosto ei ole päättänyt viraston vahvistamista testauksen suuntaviivoista eikä 2 kohdassa tarkoitettua viraston pääjohtajan väliaikaista päätöstä ole tehty, sovelletaan uusia kasvilajikkeita suojaavan kansainvälisen liiton (UPOV) suku- ja lajikohtaisia suuntaviivoja. Tällaisten suuntaviivojen puuttuessa voidaan käyttää kasvilajikkeen teknisestä tutkimuksesta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen laatimia kansallisia suuntaviivoja edellyttäen, että viraston pääjohtaja suostuu niiden käyttöön. Toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava nämä suuntaviivat virastolle, joka julkaisee ne verkkosivustollaan.”

3. Protokolla TP/14/1 [12]

18. CPVO:n protokollassa TP/14/1 vahvistetaan *Malus Mill.* -lajin omenalajikkeiden teknisen tutkimuksen suuntaviivat. Ennen protokollan hyväksymistä näiden lajikkeiden osalta ei ollut tällaisia asetuksessa N:o 2100/94 tarkoitettuja periaatteita tai yleisiä ohjeita. CPVO hyväksyi teknisiä tutkimuksia koskevan vakiintuneen käytännön mukaisesti lajikkeiden DUS-kriteerit käyttäen perustana uusia kasvilajikkeita suojaavan kansainvälisen liiton (jäljempänä UPOV), joka on uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevalla kansainvälisellä yleissopimuksella [13] perustettu hallitustenvälinen organisaatio, yleisiä suuntaviivoja ja tekniikoita.

19. CPVO:n protokollan TP/14/1 III.3 kohdan mukaan DUS-testauksissa ja kuvausten laatimisessa on käytettävä liitteessä I mainittuja ominaispiirteitä.

20. CPVO:n protokollan TP/14/1 III.5 kohdan mukaan testausten (itsenäiset kasvukaudet) vähimmäiskesto on yleensä vähintään kaksi tyydyttävää hedelmien satokautta. Sen IV kohdassa lisätään, että ehdokaslajikkeet voivat täyttää DUS-kriteerit kahden kypsymiskauden perusteella, mutta tietyissä tapauksissa tarvitaan kolme kautta.

21. CPVO:n protokollan TP/14/1 III.6 kohdan mukaan hakijat voivat vedota joko teknisessä lomakkeessa tai testauksen kuluessa siihen, että ehdokaslajikkeella on ominaispiirre, jonka perusteella se on erottamiskykyinen. Tutkimus voidaan suorittaa tällaisen vaatimuksen ja sitä tukevien luotettavien teknisten tietojen perusteella edellyttäen, että teknisesti hyväksyttävä testausmenettely voidaan järjestää. Lisäksi suoritetaan erityisiä testauksia CPVO:n pääjohtajan suostumuksella, jos on epätodennäköistä, että erottamiskyky osoitetaan vetoamalla yksinomaan protokollassa lueteltuihin ominaispiirteisiin.

B *UPOV:hen perustuva kansainvälinen oikeus*

1. UPOV:n protokolla TG/1/3

22. UPOV, johon Euroopan unioni liittyi 29.7.2005, on hyväksynyt useita protokollia ja suuntaviivoja, joilla on merkitystä esillä olevassa asiassa. Käytännössä UPOV:n 19.4.2002 päivätty asiakirja TG/1/3, jonka otsikkona on ”Yleinen johdanto erotettavuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden tutkimiseen sekä kasvilajikkeiden kuvausten yhdenmukaistamiseen” (jäljempänä UPOV:n protokolla TG/1/3), on kaikkien DUS-tutkimusta koskevien UPOV:n suuntaviivojen perusnormi.

23. UPOV:n protokollan TG/1/3 tavoite ilmenee sen 1.2 kohdasta:

”Tämän asiakirjan – – ja useiden siihen liittyvien asiakirjojen, joissa täsmennetään tutkimuksen suuntaviivoja koskevat menettelyt – – tarkoituksena on vahvistaa periaatteet, joita käytetään DUS-tutkimuksessa.

– – Näiden periaatteiden vahvistamisella varmistetaan, että kasvinjalostajanoikeuksien tutkiminen suoritetaan yhdenmukaistetulla tavalla kaikkialla liiton jäsenmaissa.”

12 — Erotettavuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden testausta (Omena) koskeva 27.3.2003 päivätty CPVO:n protokolla TP/14/1 (jäljempänä CPVO:n protokolla TP/14/1). Ainoa käytettävissä oleva versio on englanninkielinen.

13 — Tehty Pariisissa 2.12.1961.

24. UPOV:n protokollan TG/1/3 1.3 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Ainoat liiton jäsenmaita sitovat velvoitteet ovat UPOV:n yleissopimuksen tekstiin sisältyvät velvoitteet, eikä tätä asiakirjaa pidä tulkita tavalla, joka ei ole yhteensopiva asianomaisen liiton jäsenmaan tapauksessa sovellettavan asiakirjan kanssa.”

25. UPOV:n protokollan TG/1/3 4.2.3 kohdan toisessa virkkeessä todetaan seuraavaa:

”Yksittäisiin tutkimuksen suuntaviivoihin sisältyvät ominaispiirteet eivät ole välttämättä tyhjentäviä, ja niihin voidaan sisällyttää lisäominaispiirteitä, jos se katsotaan hyödylliseksi ja edellä asetetut edellytykset täyttyvät.”

26. Merkityksellisistä ominaispiirteistä tämän protokollan 6.2 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Lajikkeen merkityksellisiin ominaispiirteisiin sisältyvät vähintään kaikki ne ominaispiirteet, joita käytetään DUS-tutkimuksen perustana tai jotka sisältyvät lajikkeelle annetun suojan myöntämispäivänä laadittuun kyseisen lajikkeen kuvaukseen. Näin ollen mikä tahansa ilmeinen ominaispiirre voidaan katsoa merkitykselliseksi riippumatta siitä, sisältyykö se tutkimuksen suuntaviivoihin vai ei.”

27. Pysyvyyttä koskevasta tutkimuksesta 7.2 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Merkityksellisiin tai olennaisiin ominaispiirteisiin kuuluvat vähintään kaikki ne ominaispiirteet, joita käytetään DUS-tutkimukseen tai jotka sisältyvät lajikkeelle annetun suojan myöntämispäivänä laadittuun kyseisen lajikkeen kuvaukseen. Näin ollen kaikki ilmeiset ominaispiirteet voidaan ottaa huomioon riippumatta siitä, sisältyvätkö ne tutkimuksen suuntaviivoihin vai eivät.”

28. Omeniin sovelletaan UPOV:n *Malus Mill.* -lajikkeelle 20.10.1995 vahvistamia suuntaviivoja TG/14/8 erotettavuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden tutkimiseksi (jäljempänä UPOV:n protokolla TG/14/8).

29. UPOV:n protokollassa TG/14/9, joka on laadittu 6.4.2005, vahvistetaan uudet DUS-tutkimuksen suuntaviivat kaikille *Malus domestica Borkh.* -omenalajikkeille lukuun ottamatta yksinomaan perusrunkoina tai koristelajikkeina käytettyjä lajikkeita.[14] UPOV:n protokollan TG/14/9 7 kohtaan sisällytetty ominaispiirteiden taulukko sisältää ominaispiirteen nro 40, jonka otsikkona on ”Hedelmä: juovien leveys” ja jota ei ollut UPOV:n protokollan TG/14/8 liitteenä olleessa ominaispiirteiden taulukossa.

II Asian tausta

30. Oikeusriitaan johtaneet tosiseikat on kuvattu kattavasti valituksenalaisen tuomion 22–43 kohdassa. Seuraavassa esitetään niistä yhteenveto.

14 — Niihin sovelletaan UPOV:n protokollia TG/163/3 (omenan perusrungot) ja TG/192/1 (koristeomena).

A *Hallinnollinen vaihe*

31. CPVO:lta haettiin 18.1.1999 yhteisön kasvinjalostajanoikeutta *Malus* Mill. -lajin Gala Schnitzer -nimiselle omenalajikkeelle (jäljempänä ehdokaslajike).[15] Seuraavassa kuussa virasto antoi ehdokaslajikkeen teknisen tutkimuksen suorittamisen Bundessortenamtin (Saksan liittovaltion kasvilajikevirasto, jäljempänä BSA) tehtäväksi asetuksen N:o 2100/94 55 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Vertailukohtana käytettiin *Baigent*-lajiketta (jäljempänä viitelajike), koska se oli samankaltainen kuin ehdokaslajike.

32. Koska Schnigan toimittamassa aineistossa oli virus, tutkimuksen suorittamista lykättiin vuonna 2001 kevääseen 2002, jolloin kyseinen yritys toimitti pyynnöstä uutta tervettä aineistoa. Tutkimus suoritettiin vuosien 2003 ja 2004 kuluessa.

33. BSA ilmoitti CPVO:lle 18.1.2005 päivätyssä kirjeessä, että se oli lähettänyt ehdokaslajikkeen DUS-tutkimuksen alustavan kertomuksen ja että se katsoi ehdokaslajikkeen eroavan viitelajikkeesta seuraavan ominaispiirteen perusteella, jota ei ollut otettu CPVO:n protokollaan TP/14/1: ”kukka: väri palhon alaosassa (ponnen avautuessa)”. Se totesi myös esitettyjen todisteiden tukevan sitä, että tämä ominaispiirre on riittävän yhtenäinen ja lisättävissä ja että lajikkeiden välillä on riittäviä eroja, minkä vuoksi ne voidaan katsoa erottamiskykyisiksi.

34. CPVO toimitti 7.2.2005 Schnigalle täydentävän alustavan kertomuksen, jossa oli huomautus ”ei erityistä kommentoitavaa”. BSA toimitti teknisen tutkimuksen loppukertomuksen Schnigalle ja CPVO:lle 19.12.2005. Tämän kertomuksen 16 ja 17 kohdasta ilmenee, että verrattaessa ehdokaslajiketta viitelajikkeeseen ensin mainitulla on leveät juovat (huomautus 7) ja jälkimmäisellä kapeat tai keskikokoiset juovat (huomautus 4). Siinä todetaan myös, että tämä arviointi perustuu UPOV:n protokollan TG/14/9 ominaispiirrettä nro 40 vastaavan lisäominaispiirteen ”Hedelmä: juovien leveys” (jäljempänä riidanalainen lisäominaispiirre) arviointiin. CPVO totesi tältä osin, että riidanalainen lisäominaispiirre ei sisältynyt CPVO:n protokollaan TP/14/1 eikä myöskään UPOV:n protokollaan TG/14/8.

35. Virasto ilmoitti 24.1.2006 päivätyllä kirjeellä BSA:lle, että tutkimuksen loppukertomuksessa oli mainittu virheelliset pääperiaatteet ja että kyseisen kertomuksen perustana ei ollut käytettävä CPVO:n protokollaa TP/14/1 vaan UPOV:n protokollaa TG/14/8, joka oli voimassa ajankohtana, jona ehdokaslajikkeen tutkimisesta tehtiin päätös (tammikuussa 1999).

36. BSA toimitti 9.2.2006 CPVO:lle muutetun version teknisen tutkimuksen loppukertomuksesta, jonka 17 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Lajike on tutkittu vuoden 1995 [UPOV:n protokollan] TG/14/8 mukaisesti. Lajikkeen kuvauksen perustana on käytetty ominaispiirteiden taulukkoa, joka sisältyy 27.3.2003 päivättyyn CPVO:n [protokollaan] TP/14/1, joka tuli voimaan tutkimusjakson aikana ja jonka perusteella [ehdokas]lajike voi muodostaa osan niiden lajikkeiden vertailukokoelmaa, joilla on myöhempi etusija. Lajike on erottuva, pysyvä ja yhtenäinen molemmissa [protokollissa] tarkoitetulla tavalla.”

37. Brookfield ja Elaris, joista ensin mainittu on Baigent-lajiketta koskevan kasvinjalostajanoikeutta koskevan lisenssin haltija ja toinen tämän kasvinjalostajanoikeuden haltija, esittivät 5.5.2006 asetuksen N:o 2100/94 59 artiklan nojalla CPVO:lle vastalauseet Gala Schnitzer -lajiketta koskevan kasvinjalostajanoikeuden myöntämistä vastaan Baigent-lajiketta koskevan aikaisemman oikeuden perusteella.

15 — Hakemuksen nro oli 1999/0033.

38. Brookfieldin ja Elarisin esittämissä perusteissa vedottiin Schnigalle myönnettyyn oikeuteen toimittaa uudelleen kasviaineistoa, jossa ei ole virusta, kun CPVO:n olisi pitänyt hylätä alkuperäinen hakemus, ja siihen, että ehdokaslajike ei ollut riittävän erottamiskykyinen viitelajikkeeseen nähden.

39. CPVO:n pääjohtaja hyväksyi 14.12.2006 tekemällään päätöksellä riidanalaisen lisäominaispiirteen käytön ehdokaslajikkeen ja viitelajikkeen erottamiseksi.[16] Päätös perustui nimenomaisesti asetuksen N:o 1239/95 23 artiklaan.

40. CPVO:n komitea, joka on toimivaltainen ratkaisemaan yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämistä koskevat vastalauseet, myönsi 26.2.2007 tekemällään päätöksellä haetun oikeuden ehdokaslajikkeelle ja hylkäsi vastalauseet. Se katsoi erityisesti, että ”teknisistä syistä” riidanalainen lisäominaispiirre oli perusteltua ottaa huomioon huolimatta siitä, että sitä ei mainittu kasvinjalostajanoikeutta koskevaa hakemusta tehtäessä voimassa olleissa protokollissa.

B *Menettely(t) valituslautakunnassa*

41. CPVO:n valituslautakunta hyväksyi Brookfieldin ja Elarisin valituksen 26.2.2007 tehdystä päätöksestä, kumosi sen sisältämät ratkaisut ja hylkäsi kasvinjalostajanoikeutta koskevan hakemuksen. Se katsoi, että asetuksen N:o 2100/94 61 artiklan 1 kohdan b alakohta ei mahdollistanut sitä, että virasto sallii Schnigan esittävän uutta aineistoa.

42. Schniga nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen valituslautakunnan 21.11.2007 tekemästä päätöksestä. Kanne hyväksyttiin 13.12.2010 annetulla tuomiolla,[17] jossa kyseinen päätös kumottiin.

43. Valituslautakunnan oli näin ollen tutkittava uudelleen valitus siltä osin kuin se koski ehdokaslajikkeen erottamiskykyä vertaamalla sitä viitelajikkeeseen.

44. Valituslautakunta ratkaisi tällä (toisella) kerralla asian siten, että BSA:n teknistä tutkimusta varten tekemä arviointi riidanalaisesta lisäominaispiirteestä oli CPVO:n protokollan TP/14/1 III.3 kohdan vastainen seuraavista syistä: a) kummassakaan voimassa olleista protokollista tai niitä vastaavissa pääperiaatteissa, toisin sanoen UPOV:n protokollassa TG/14/8 (vuodelta 1995) ja CPVO:n protokollassa TP/14/1 (vuodelta 1993) ei mainittu kyseistä ominaispiirrettä; b) Schniga ei ollut pyytänyt tämän ominaispiirteen huomioon ottamista teknisessä lomakkeessa eikä myöskään tutkimusjakson aikana; c) BSA ei ollut nimennyt riidanalaista lisäominaispiirrettä CPVO:n kanssa käymässään kirjeenvaihdossa, ja se mainittiin ensimmäisen kerran tutkimuksen loppukertomuksessa sekä viraston pääjohtajan 14.12.2006 tekemässä päätöksessä ja d) tämä 14.12.2006 tehty päätös, jolla hyväksyttiin taannehtivasti kyseisen ominaispiirteen käyttö, oli perustavanlaatuisesti virheellinen, koska se oli tehty 12 kuukautta loppukertomuksen jälkeen eikä se ollut perusteltu asetuksen N:o 1239/95 22 artiklan 2 kohdan valossa.

45. Lisäksi valituslautakunta viittasi päätökseensä asiassa Jewel (A 010/2008),[18] jossa se oli todennut, että lisäominaispiirteen käyttö edellyttää CPVO:n pääjohtajan etukäteen antamaa hyväksyntää oikeusvarmuuden, hakemusten objektiivisen käsittelyn ja mukana olevien osapuolten käyttäytymisen ennakoitavuuden vuoksi.

16 — Kyseisessä päätöksessä ei sitä vastoin mainittu lisäominaispiirrettä ”antosyaanin väri palhon alaosassa”, joka sisältyi niin ikään tutkimuksen loppukertomukseen.

17 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 4. Tästä unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta valitettiin unionin tuomioistuimeen (asia C-534/10 P), joka hylkäsi valituksen alaviitteessä 5 mainitulla, 19.12.2012 antamallaan tuomiolla.

18 — Päätös 8.10.2008.

46. Se katsoi myös, että se, että BSA oli laatinut lisäominaispiirteen teknisen tutkimuksen vuoden kuluessa, oli selvästi UPOV:n protokollien TG/1/3 ja TG/14/8 vastaista, sillä omenalajikkeiden yhtenäisyyden ja pysyvyyden osoittamiseksi tällaiset tutkimukset on protokollien mukaan suoritettava vähintään kahden peräkkäisen viljelykauden kuluessa.

47. Valituslautakunta katsoi, että lain mukaan ehdokaslajikkeen ei voitu katsoa erottuvan viitelajikkeesta.

C *Oikeudenkäyntimenettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio*

48. Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 10.2.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä Schniga nosti kanteen valituslautakunnan kahdesta päätöksestä.

49. Aineellisesti Schniga vetosi yhteen ainoaan kumoamisperusteeseen, joka jakautui kahteen osaan: ensimmäisessä se vetosi asetuksen N:o 2100/94 7 artiklan ja 56 artiklan 2 kohdan rikkomiseen siltä osin kuin teknisen tutkimuksen aikana havaittua riidanalaista lisäominaispiirrettä ei otettu huomioon vastoin UPOV:n teknisiin protokolliin sisällytettyjä ominaispiirteiden luetteloja, jotka eivät olleet tyhjentäviä, kuten UPOV:n protokollan TG/1/3 pääperiaatteista ilmenee. Lisäksi Schnigan mukaan päätöksillä oli rikottu soveltamisasetuksen 22 artiklan 2 kohtaa ja 23 artiklan 1 ja 2 kohtaa, koska nämä päätökset perustuivat virheelliseen käsitykseen CPVO:n pääjohtajan harkintavallasta tässä asiassa ja niillä loukattiin siten oikeutta oikeudenmukaiseen menettelyyn sekä sen asetuksen N:o 2100/94 7–10 artiklan mukaista aineellista oikeutta saada haettu kasvinjalostajanoikeus.

50. Kumoamisperusteen toisessa osassa Schniga väitti, että päätökset olivat sikäli virheellisiä, että niissä oli arvioitu ehdokaslajikkeesta vuoden kuluessa – kahden vuoden sijaan – tehty tekninen tutkimus sääntöjenvastaiseksi.

51. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi Schnigan kanteen. Se totesi ensimmäisestä kumoamisperusteesta seuraavaa:

— Valituslautakunta on soveltaessaan CPVO:n protokollan TP/14/1 menettelysääntöjä noudattanut menettelysääntöjen ajallisesta vaikutuksesta annettua unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan menettelysääntöjä voidaan yleensä soveltaa siitä päivästä, jona ne tulevat voimaan.[19]

— CPVO:n protokollalla TP/14/1 on etusija suhteessa UPOV:n protokolliin, erityisesti protokollaan TG/1/3, jonka 1.3 kohdan mukaan kyseisen protokollan sisältämät suositukset eivät kokonaisuudessaan ole sitovia.[20]

— Huolimatta CPVO:lle tunnustetusta laajasta harkintavallasta[21] tämä hallinto on itse rajannut omaa toimivaltaansa hyväksymällä oikeussääntöjä, kuten protokollia ja pääperiaatteita, minkä vuoksi virasto tai sen pääjohtaja eivät ole voineet ottaa huomioon lisäominaispiirrettä, joka ei sisälly CPVO:n protokollaan TP/14/1.[22]

19 — Tuomio 11.12.2012, komissio v. Espanja (C-610/10, EU:C:2012:781, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. valituksenalaisen tuomion 73–76 kohta.

20 — Valituksenalaisen tuomion 79 ja 80 kohta.

21 — Unionin yleinen tuomioistuin viittasi 19.11.2008 antamaansa tuomioon Schräder v. YKLV (SUMCOL 01) (T-187/06, EU:T:2008:511, 59–64 kohta), joka on pysytetty tuomiolla 15.4.2010, Schräder v. YKLV (C-38/09 P, EU:C:2010:196, 77 kohta).

22 — Valituksenalaisen tuomion 81–87 kohta.

52. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen ensimmäisen osan ja totesi toisen osan tehottomaksi. Se esitti kuitenkin useita ylimääräisiä toteamuksia,[23] joiden mukaan teknisen tutkimuksen suorittaminen (riidanalaisesta lisäominaispiirteestä) vain yhden vuoden kuluessa merkitsi CPVO:n protokollan TP/14/1 III.5 ja IV kohdan sekä UPOV:n protokollan TG/1/3 5.3.3.1.1 kohdan rikkomista.

53. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kumoamiskanteen ja velvoitti Schnigan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Oikeudenkäyntimenettely unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten ja muiden osapuolten vaatimukset

54. Unionin tuomioistuimen kirjaamoon toimitettiin 23.11.2015 Schnigan valitus, 2.2.2016 CPVO:n vastine ja 3.2.2016 Brookfieldin ja Elarisin vastine.

55. Schniga vaatii, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion ja velvoittaa viraston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

56. CPVO, joka ei yhdy valituslautakuntansa päätöksiin, jotka unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt voimassa, esittää niin ikään, että unionin tuomioistuin hyväksyisi valituksen ja velvoittaisi asianosaiset vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

57. Brookfield ja Elaris vaativat, että unionin tuomioistuimen hylkää valituksen ja velvoittaa Schnigan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

58. Istunnossa, joka pidettiin 24.11.2016, olivat edustettuina Schniga, CPVO ja Brookfield.

IV Valituksen tarkastelu

A *Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat*

59. Schniga perustaa ainoan valitusperusteensa asetuksen N:o 2100/94 7 ja 56 artiklan, luettuina yhdessä asetuksen N:o 1239/95 22 ja 23 artiklan kanssa, rikkomiseen. Sen perusteluissa kritisoidaan kolmessa suhteessa unionin yleisen tuomioistuimen tuomiota: a) siinä ei ole ymmärretty pääperiaatteiden ja protokollien todellista tehtävää; b) kyseisten periaatteiden ja protokollien oikeudellinen luonnehdinta on virheellinen ja c) niiden soveltamisessa on puutteita.

60. Pääperiaatteista ja protokollista Schniga väittää, että niiden laatimisen tarkoituksena on selittää tapa, jolla tutkimus on suoritettava, ja vaaditut edellytykset sen kohteena olevalle kasviaineistolle. Periaatteiden määrittelyllä pyritään yhdenmukaistamaan uusien kasvilajikkeiden tutkimus kaikissa UPOV:n jäsenvaltioissa. Tällä teknisellä tutkimuksella on osoitettava, että merkitykselliset ominaispiirteet eivät johdu ympäristö- tai viljelyolosuhteista vaan lajikkeen geneettisestä rakenteesta.

61. Schnigan mukaan UPOV:n protokollan TG/1/3 6.2 kohdan[24] perusteella voidaan joka tapauksessa arvioida kaikkia ilmeisiä ominaispiirteitä, sillä siinä ei edellytetä, että ne mainitaan tutkimuksen pääperiaatteissa. Tästä se päättelee, että asetuksessa N:o 2100/94 tai vuoden 1991 UPOV:n yleissopimuksessa saati pääperiaatteissa tai protokollissa ei aseteta CPVO:lle velvollisuutta olla sisällyttämättä tutkimukseen muita ominaispiirteitä kuin ne, jotka mainitaan protokollan luettelossa tai sovellettavissa pääperiaatteissa.

23 — Valituksenalaisen tuomion 103 ja 104 kohta.

24 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 26 kohta.

62. Pääperiaatteiden ja protokollien oikeudellista luonnetta arvioidessaan Schniga kritisoi valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin ne on rinnastettu (74 ja 75 kohdassa) sitoviin oikeussääntöihin. Sen mielestä ne eivät ole sitovia vaan luonteeltaan suuntaviivoja, jotka osoittavat hallinnolle tavan toimia ja joissa annetaan teknisiä ohjeita yhdenmukaistetulle DUS-tutkimukselle.

63. Schnigan mukaan nämä pääperiaatteet eivät voi estää oikeuden myöntämistä siitä lähtien, kun ehdokaslajike täyttää asetuksen N:o 2100/94 6 artiklassa asetetut edellytykset. Se tuo tältä osin esille, että tutkimuksen pääperiaatteissa mainitut ominaispiirteet eivät ole tyhjentäviä ja että muita ominaispiirteitä voidaan lisätä, jos se katsotaan hyödylliseksi ja vaaditut edellytykset täyttyvät.[25] Lisäksi se korostaa tarvittavaa joustoa, joka CPVO:lla on UPOV:n protokollan TG/14/8[26] ja CPVO:n protokollan TP/14/1[27] nojalla sen selvittäessä, voivatko tietyt ominaispiirteet olla merkityksellisiä, ja kun ne ovat, miten ne voidaan sisällyttää teknisen tutkimuksen piiriin.

64. Tarkastellessaan puutteita pääperiaatteiden ja protokollien soveltamisessa Schniga kritisoi unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisua[28] siitä, että siinä on katsottu CPVO:n protokollaa TP/14/1 voitavan soveltaa ennen sen voimaantuloa jätettyyn hakemukseen. Täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan 2 kohdassa säädetään, että pääperiaatteiden hyväksyminen hallintoneuvostossa ja sen seurauksena CPVO:n pääjohtajan väliaikaisen päätöksen raukeaminen eivät vaikuta – jos ne poikkeavat toisistaan – tekniseen tutkimukseen, joka on suoritettu ennen hallintoneuvoston tekemää päätöstä. Näin ollen UPOV:n protokollan TG/14/8 pääperiaatteet olivat edelleen voimassa ehdokaslajikkeesta jo toteutettujen teknisten tutkimusten osalta.

65. Schniga väittää lisäksi, että unionin yleinen tuomioistuin on sivuuttanut UPOV:n protokollan TG/1/3 7.2 kohdan toisen virkkeen, jonka mukaan huomioon on otettava kaikki ilmeiset ominaispiirteet riippumatta siitä, ilmenevätkö ne teknisen tutkimuksen pääperiaatteista. Tämä seikka tukee sen mielestä sitä, että CPVO:n pääjohtajalla on valta ottaa huomioon mikä tahansa ominaispiirre, jonka avulla ehdokaslajikkeen erottamiskyky voidaan kuvata.

66. Schniga esittää vielä vastoin unionin yleisen tuomioistuimen hyväksymää valituslautakunnan kantaa,[29] että normeja, joiden mukaan CPVO:lla olisi teknisen tutkimuksen suorittajana velvollisuus ilmoittaa tiettynä ajankohtana ominaispiirteistä, joiden sisällyttämistä lajikkeen kuvaukseen se esittää, ei ole olemassa. Myöskään UPOV:n protokollassa TP/14/1 ei aseteta minkäänlaista määräaikaa lajiketta koskevien lisäominaispiirteiden ja niiden ilmaisujen sisällyttämiselle. Näin ollen ei voida edellyttää unionin yleisen tuomioistuimen tavoin[30] CPVO:n pääjohtajan etukäteen antamaa hyväksyntää, mikä sopii myös paremmin yhteen tälle virastolle tunnustetun laajan harkintavallan kanssa.

67. CPVO yhtyy Schnigan kantaan ja korostaa, että protokollat ja pääperiaatteet ovat luonteeltaan käytännön sääntöjä, eivät oikeussääntöjä. Sen mukaan niiden ”sitova” vaikutus liittyy ainoastaan ”teknisen tutkimuksen edellytyksiin, kuten pyydettyyn kasviaineistoon ja teknisen tutkimuksen käsitteeseen sinänsä”,[31] yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi eli sen varmistamiseksi, että kaikkia ehdokaslajikkeita arvioidaan samoissa viljelyolosuhteissa.

25 — Sen UPOV:n protokollan TG/1/3 4.2.3 kohdasta esittämän tulkinnan mukaan.

26 — Se viittaa protokollan IV.3 kohtaan.

27 — Sen III.3 kohdasta esittämän tulkinnan mukaan.

28 — Valittaja toteaa valituskirjelmänsä 57 kohdassa, että sen esille tuomat puutteet UPOV:n protokollan TG/14/8 ja CPVO:n protokollan TP/14/1 soveltamisessa on esitetty varovaisuussyistä ja tyhjentävyyden takia, sillä sen mukaan on merkityksetöntä, oliko jompaakumpaa näistä kahdesta asiakirjasta sovellettava.

29 — Valituksenalaisen tuomion 91 kohta.

30 — Valituksenalaisen tuomion 92 ja 93 kohta.

31 — Sen valitukseen antaman vastauksen 43 kohta.

68. CPVO toteaa, että ilmoitukset protokollien ja erityisesti CPVO:n protokollan TP/14/1 julkaisemisesta sisältävät huomautuksen, jonka mukaan protokolla ei vaikuta ennen sen hyväksymispäätöstä aloitettuihin teknisiin tutkimuksiin, jollei toisin todeta.

69. CPVO:n mukaan lisäominaispiirteiden sisällyttämisen merkitystä voidaan arvioida vasta teknisen tutkimuksen päättyessä, mikä tukee väitettä, jonka mukaan tämän viraston pääjohtajalla on oltava oikeus ottaa huomioon ehdokaslajikkeen lisäominaispiirre milloin tahansa kasvinjalostajanoikeuden myöntämistä edeltävän menettelyn kuluessa.

70. Brookfield ja Elaris kiistävät, että valituksenalaisessa tuomiossa olisi oikeudellisia virheitä. CPVO:n protokollan TP/14/1 sitovuudesta ja CPVO:n protokollien ja UPOV:n protokollien välisestä normihierarkiasta ne katsovat, että asetuksen N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohdan mukaisesti tutkimuksen pääperiaatteet muodostavat oikeussäännöt, joiden noudattamatta jättäminen merkitsee tämän säännöksen rikkomista. Koska UPOV:n protokollan TG/1/3 1.3 kohdan nojalla tämän kansainvälisen organisaation laatimat protokollat ja pääperiaatteet ovat luonteeltaan suosituksia eivätkä ne siten ole oikeudellisesti sitovia, CPVO:n protokollilla on katsottava olevan etusija UPOV:n protokolliin nähden.

71. CPVO:n protokollan TP/14/1 ajallisesta sovellettavuudesta Brookfield ja Elaris väittävät, että ajankohta, joka määrittää kasvinjalostajanoikeutta koskevaan hakemukseen sovellettavat menettelysäännöt, ei ole hakemuksen jättämispäivä vaan teknisen tutkimuksen tosiasiallinen aloittamisajankohta. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että BSA suoritti asian kannalta merkitykselliset DUS-testaukset vuosina 2004 ja 2005, toisin sanoen silloin, kun CPVO:n protokolla TP/14/1 oli jo voimassa.

72. Brookfield ja Elaris toteavat vielä, että CPVO:n protokollassa TP/14/1 kuvataan selvästi, miten lisäominaispiirteet otetaan huomioon. Sen III.3 kohdan mukaan DUS-testauksissa voidaan viitata ainoastaan liitteessä I mainittuihin erotettaviin ominaispiirteisiin, ja pääjohtajan on hyväksyttävä lisäominaispiirrettä koskeva huomautus ennen teknisen tutkimuksen suorittamista. Lisäksi tämän saman protokollan III.6 kohdasta voidaan päätellä, että erityisominaispiirrettä koskeva huomautus edellyttää sitä, että hakija vetoaa siihen muodollisesti etukäteen, jotta voidaan suorittaa erityinen testaus, eli mikä tahansa testaus mistä tahansa lisäominaispiirteestä, sekä pääjohtajan hyväksyntää.

B *Ainoan valitusperusteen tarkastelu*

1. Valitusperusteen ensimmäinen osa, joka koskee CPVO:n protokollan TP/14/1 virheellistä soveltamista

73. Vaikka Schnigan ja CPVO:n kritiikki kohdistuu kolmeen valituksenalaisessa tuomiossa käsiteltyyn seikkaan (sovellettava protokolla, sen sitovuus ja suhde UPOV:n suuntaviivoihin), itse asiassa riittäisi, kun hyväksyttäisiin niiden väitteet CPVO:n protokollan TP/14/1 ajallisesta sovellettavuudesta arvioitaessa oikeudellista virhettä, jonka molemmat väittävät unionin yleisen tuomioistuimen tehneen. Ennen tämän protokollan ajallisen sovellettavuuden tutkimista on kuitenkin syytä tarkastella sen sitovaa oikeusvaikutusta.

74. Unionin yleinen tuomioistuin luonnehti CPVO:n protokollat oikeussäännöiksi ja perusti näkemyksensä pääasiallisesti seuraaviin seikkoihin: a) asetuksen N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohdassa niihin viitataan asiakirjoina, joiden mukaan tekniset tutkimukset järjestetään; b) ne julkaistaan CPVO:n virallisessa lehdessä ja c) virasto on itse rajoittanut laajan harkintavaltansa käyttämistä. Schniga sitä vastoin pitää niitä pelkkinä teknisinä ohjeina tavasta, jolla tutkimukset suoritetaan.

75. Ratkaistaessa kysymys unionin oikeuteen (tässä tapauksessa viittauksella asetuksessa N:o 2100/94) sisällytettyjen teknisten sääntöjen normatiivisuudesta on otettava huomioon seuraavat arviointiperusteet: a) CPVO on unionin virasto, jolla on oikeus antaa omat suuntaviivansa,[32] joiden mukaisesti tekniset tutkimukset on suoritettava; b) suuntaviivoihin sisältyvät pääperiaatteet on julkaistava CPVO:n virallisessa lehdessä[33] oikeusvarmuuden lisäämiseksi ja c) asetuksen N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohdassa olevan viittauksen sanamuodossa vahvistetaan määräys noudattaa tutkimuksissa CPVO:n hallintoneuvoston antamia suuntaviivoja.

76. Nämä kolme arviointiperustetta puoltavat mielestäni sitä, että CPVO:n hallintoneuvoston teknisten tutkimusten käytännön järjestämiseksi antamia suuntaviivoja, protokollia tai pääperiaatteita on pidettävä oikeudellisina (ja vastaavasti sitovina ainakin hallintoon itseensä nähden). Unionin yleinen tuomioistuin ei siten olisi tehnyt oikeudellista virhettä näin arvioidessaan.

77. En kuitenkaan yhdy unionin yleisen tuomioistuimen tuomiossa harkintavallan rajoittamisen vaikutuksista esitettyyn kantaan; tuomion mukaan CPVO oli suuntaviivat antaessaan rajoittanut oman harkintavaltansa käyttämistä.[34] En usko, että nämä suuntaviivat – juuri niiden oikeudellisen luonteen vuoksi, mikä velvoittaa noudattamaan normihierarkian periaatetta – voisivat rajoittaa pätevästi CPVO:n pääjohtajan mahdollisuutta sisällyttää lisäominaispiirre. Koska tästä mahdollisuudesta on säädetty ylemmäntasoisissa oikeussäännöissä (soveltamisasetuksen 22 ja 23 artiklassa), suuntaviivoissa on noudatettava niitä.

78. Valituksenalaisessa tuomiossa on tukeuduttu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka koskee sitä, että kilpailuoikeutta ja valtiontukia koskevien suuntaviivojen antaminen rajoittaa antajan oman harkintavallan käyttämistä.[35] Suuntaviivoja, jotka komissio julkaisee SEUT 101, SEUT 102 ja SEUT 107 artiklan soveltamiseksi (joissa se tosiasiallisesti selittää, miten se aikoo käyttää harkintavaltaansa soveltaakseen suoraan näitä artikloja konkreettisiin tapauksiin), ei kuitenkaan voida verrata CPVO:n suuntaviivoihin, joissa vahvistetaan vastaaville kansallisille elimille suunnatut periaatteet teknisten tutkimusten yhdenmukaistettua toteuttamista varten. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa CPVO ei kuvaa sitä, miten se aikoo tehtäviään hoitaessaan käyttää harkintavaltaansa, jonka unionin tuomioistuin on tunnustanut sillä olevan, kun otetaan huomioon yhteisön kasvinjalostajanoikeutta koskevien hakemusten tutkimisen edellytysten tieteellinen ja tekninen monitahoisuus,[36] eikä se viittaa tapaan, jolla se arvioi, onko kasvinjalostajanoikeudet myönnettävä vai evättävä.

79. Suuntaviivojen oikeudellinen luonne, niiden kiistatta teknisestä luonteesta huolimatta, sopii näin ollen järjestelmään, jossa sovelletaan yleisiä oikeusperiaatteita, kuten normihierarkian periaatetta, minkä vuoksi niiden on mahdotonta olla ristiriidassa ylemmäntasoisten oikeussääntöjen, kuten täytäntöönpanoasetuksen 22 ja 23 artiklan, kanssa. Tämän vuoksi näillä suuntaviivoilla ei voida heikentää CPVO:n pääjohtajan toimivaltuuksia eikä kieltää konkreettisesti häntä arvioimasta lisäominaispiirrettä edellytyksillä, joilla hän on niin tässä tapauksessa tehnyt.

80. Schnigan ja CPVO:n valituksenalaisesta tuomiosta esittämä kritiikki, joka koskee CPVO:n protokollan TP/14/1 ajallista sovellettavuutta, on mielestäni perusteltu.

32 — Ks. asetuksen N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohta, joka on esitetty tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohdassa.

33 — Täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan 1 kohta, joka on esitetty tämän ratkaisuehdotuksen 16 kohdassa.

34 — Valituksenalaisen tuomion 85 kohta.

35 — Tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 209–211 kohta) ja tuomio 11.9.2008, Saksa ym. v. Kronofrance (C-75/05 P ja C-80/05 P, EU:C:2008:482, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 — Unionin tuomioistuimen tuomio 19.12.2012, Brookfield New Zealand ja Elaris v. YKLV ja Schniga (C-534/10 P, EU:2012:813, 50 kohta).

81. On perustellusti todettu, että uusien säännösten ajallista sovellettavuutta koskevat kriteerit kuuluvat unionin oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin ja perustuvat viime kädessä jäsenvaltioiden yhteisiin traditioihin. [37]

82. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä todennut, että uutta oikeussääntöä sovelletaan sen toimen voimaantulosta lukien, jossa siitä säädetään, ja vaikka tämä sääntö ei vaikuta aikaisemman lainsäädännön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleisiin oikeudellisiin tilanteisiin, sitä sovelletaan niiden tuleviin vaikutuksiin samoin kuin uusiin oikeudellisiin tilanteisiin. Se hyväksyy poikkeuksena tähän periaatteeseen, jollei oikeudellisten toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu, tapaukset, joissa uuteen sääntöön liittyy erityisiä säännöksiä, joissa nimenomaisesti vahvistetaan sen ajallista soveltamista koskevat edellytykset. [38]

83. Oikeuskäytännön mukaan menettelysääntöjä sovelletaan yleensä siitä päivästä, jona ne tulevat voimaan. Tämä ei koske aineellisia sääntöjä, joita tavanomaisesti tulkitaan siten, että niitä sovelletaan ennen niiden voimaantuloa toteutuneisiin tilanteisiin ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus. [39]

84. Esillä olevassa asiassa unionin yleinen tuomioistuin katsoi viitattuaan tähän samaan oikeuskäytäntöön, että CPVO:n protokollan TP/14/1 menettelymääräykset, joihin valituslautakunta oli perustanut päätöksensä, olivat välittömästi sovellettavissa. [40]

85. Olen eri mieltä tästä arvioinnista ja yhdyn Schnigan ja CPVO:n kantaan täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan 2 kohdan tulkinnasta. Tässä säännöksessä vahvistetaan CPVO:n pääjohtajan väliaikaisista päätöksistä poikkeavia hallintoneuvoston tekemiä päätöksiä koskevan taannehtivuuskiellon periaate, jota sovelletaan ”tekniseen tutkimukseen, joka on aloitettu ennen hallintoneuvoston tekemää päätöstä”. [41]

86. Lisäksi virasto on muutoksenhakuvaiheessa vedonnut siihen, että ilmoitukset protokollien (myös CPVO:n protokollan TP/14/1) julkaisemisesta sisältävät nimenomaisen tiedon siitä, että protokolla ei vaikuta ennen (protokollan) hyväksymistä aloitettuihin teknisiin tutkimuksiin, jollei toisin päätetä. [42]

87. Vaikka CPVO:n protokolla TP/14/1 ei itse asiassa sisällä nimenomaisia rajoituksia sen ajalliseen soveltamiseen (siinä ei ole esitetty tältä osin mitään täsmennystä), kyse on normista, jolla voi olla vaikutuksia kolmansiin, minkä vuoksi on riittävää, että sen julkaisemisella tehdään selvästi tiettäväksi, ettei se ole sovellettavissa vireillä oleviin menettelyihin. Tällainen tieto riittää siihen, että asiassa voidaan soveltaa yhtä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetuista poikkeuksista menettelysääntöjen välittömän sovellettavuuden periaatteeseen.

37 — Ks. kysymyksen kattava tarkastelu, jonka julkisasiamies Kokott esittää ratkaisuehdotuksessaan komissio v. Moravia Gas Storage (C-596/13 P, EU:C:2014:2438, 26–33 kohta).

38 — Tuomio 26.3.2015, komissio v. Moravia Gas Storage (C-596/13 P, EU:2014:2438, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 — Ibidem, 33 kohta.

40 — Valituksenalaisen tuomion 75 ja 76 kohta.

41 — On loogista, että tämä sääntö ilmaistaan ainoastaan suhteessa keskenään ristiriitaisten päätösten eriäviin osiin, sillä kun päätökset ovat yhdenmukaisia, ei synny minkäänlaista oikeudellista epävarmuutta, vaan tutkimuksiin sovellettavat toimenpiteet, jotka siihen asti ovat olleet väliaikaisia, pikemminkin vahvistetaan ja hyväksytään.

42 — CPVO:n internetsivulla on teknisiä protokollia koskevassa kohdassa seuraava ilmoitus: ”*neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohdan mukaisesti viraston toteuttamissa teknisissä tutkimuksissa – – tai teknisissä tutkimuksissa, joiden tulokset CPVO ottaa huomioon, on noudatettava hallintoneuvoston antamia testausten suuntaviivoja. Ne eivät vaikuta ennen päätöstä aloitettuihin teknisiin tutkimuksiin, jollei toisin ilmoiteta*”.

88. Näin ollen molemmat seikat (eli täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan 2 kohta ja CPVO:n suuntaviivojen julkaiseminen) osoittavat, että lainsäätäjän tarkoituksen ja viraston oman menettelyn mukaisesti uudet säännöt, jotka CPVO antaa teknisiä tutkimuksia varten, eivät ulotu jo meneillään oleviin tutkimuksiin. [43]

89. Edellä esitetyn perusteella CPVO:n protokollaa TP/14/1 ei voitu soveltaa tässä asiassa, mikä merkitsee sitä, että valitusperusteen ensimmäistä osaa vastaava väite on hyväksyttävä. Unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen pysyttäessään valituslautakunnan päätöksen, jossa kyseistä protokollaa sovellettiin.

90. Edellä esitetyn valossa ei ole tarpeen tutkia aineellisesti valitusperusteen ensimmäisen osan kolmatta väitettä, joka koskee CPVO:n protokollien oletettua etusijaa UPOV:n protokolliin nähden. [44] Koska CPVO:n protokollaa TP/14/1 ei ajallisista syistä voida soveltaa esillä olevaan asiaan, tätä kysymystä koskevalla riidalla ei ole merkitystä.

2. Ainoan valitusperusteen toinen osa: asetuksen N:o 2100/94 23 artiklan tulkinta

91. Ainoan valitusperusteen toinen osa on niin ikään hyväksyttävä, ja hyväksymällä se voidaan uskoakseni varmemmin rajata CPVO:n pääjohtajan toimivaltuudet. Tämä voi jopa tehdä edellä olevan perusteen tarkastelun tarpeettomaksi, sillä se vahvistaisi CPVO:n pääjohtajan 14.12.2006 tekemän päätöksen pätevyyden, myös CPVO:n protokollan TP/14/1 järjestelmän perusteella. On huomattava, että tällä päätöksellä, jolla hyväksyttiin riidanalaisen lisäominaispiirteen käyttäminen ehdokaslajikkeen erottamiseksi viitelajikkeesta (jolloin oikeusperustana käytettiin juuri asetuksen N:o 1239/95 23 artiklaa), mahdollistettiin kasvinjalostajanoikeuden myöntäminen ehdokkaalle.

92. Valituksenalaisella tuomiolla hyväksyttiin valituslautakunnan päätökset, joiden mukaan viraston pääjohtajan arviointi lisäominaispiirteestä oli CPVO:n protokollan TP/14/1 III.3 kohdan vastainen. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin toi esille, että jos uusien lisäominaispiirteiden lisääminen hyväksyttäisiin, edellytettäisiin täytäntöönpanoasetuksen 23 artiklan perusteella CPVO:n pääjohtajan etukäteen antamaa hyväksyntää oikeusvarmuuden, hakemusten objektiivisen käsittelyn ja kaikkien asianomaisten osapuolten käyttäytymisen ennakoitavuuden varmistamiseksi. [45]

93. Schnigan ja viraston väitteet, jotka kohdistuvat tähän osaan valituksenalaista tuomiota, [46] voivat menestyä, jos unionin yleisen tuomioistuimen tulkinta katsotaan ristiriitaiseksi tai yhteensopimattomaksi sen kanssa, miten pääjohtajan toimivaltuudet on ymmärrettävä täytäntöönpanoasetuksen 23 artiklan mukaan, kun sitä luetaan yhdessä sen 22 artiklan kanssa. Näin ollen on tutkittava sekä näitä toimivaltuuksia että tapaa, jolla niitä käytetään.

43 — Tämän tulkinnan vahvistaa myös täytäntöönpanoasetuksen 22 artiklan uusi 3 kohta (ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 11), jossa säädetään, että jos hallintoneuvoston päätöstä tai viraston pääjohtajan väliaikaista päätöstä ei ole annettu, testauksen suuntaviivoihin sovelletaan UPOV:n suku- ja lajikohtaisia suuntaviivoja (johdanto-osan 19 perustelukappale). Vaikka kyseinen kohta on annettu asian tosiseikkojen tapahtuma-ajan jälkeen, siinä selvennetään kyseisen perustelukappaleen mukaan lainsäätäjän tarkoitusta.

44 — Unionin yleinen tuomioistuin toteaa näin valituksenalaisen tuomion 79 ja 80 kohdassa.

45 — Ks. valituksenalaisen tuomion 87–93 kohta.

46 — Ks. erityisesti tämän ratkaisuehdotuksen 64–69 kohta.

94. CPVO:n pääjohtajaa koskevat oikeussäännöt sisältyvät pääasiallisesti asetuksen N:o 2100/94 42 artiklaan. Kaikille viranomaisten hallintoelimille kuuluvien perinteisten tehtävien (jotka koskevat sen toimintaa, henkilöstöä ja talousarviota)[47] lisäksi pääjohtaja toteuttaa ”*kaikki tarvittavat toimenpiteet*, erityisesti antaa sisäisiä hallinnollisia ohjeita ja julkistaa asiakirjat, *viraston moitteettoman toiminnan varmistamiseksi*,[48] ja ”saattaa hallintoneuvoston käsiteltäväksi kaikki *tämän asetuksen*, 113 ja 114 artiklassa[[49]] tarkoitettujen säännösten ja kaiken muun yhteisön kasvilajikkeiden suojaamista koskevan sääntelyn *muutosluonnokset*”.[50]

95. Soveltamisasetuksen 22 artiklan 2 kohdassa annetaan pääjohtajalle oikeus tehdä väliaikaisia päätöksiä[51] testauksen suuntaviivoista, jos hallintoneuvosto, jolla on toimivalta tehdä päätökset pääjohtajan esityksestä, ei ole sitä ennen tehnyt tällaista päätöstä.[52] Saman asetuksen 23 artiklassa hallintoneuvosto velvoitetaan antamaan pääjohtajalle oikeus vahvistaa ”lajiketta koskevat lisäominaispiirteet ja niiden ilmaisut”.

96. Arvioitaessa mahdollisuutta, että viraston pääjohtaja vahvistaa lisäominaispiirteitä, on otettava huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jossa CPVO:lle on tunnustettu laaja harkintavalta sen hoitaessa tehtäviään, kun otetaan huomioon CPVO:n tehtävälle luonteenomainen yhteisön kasvinjalostajanoikeutta koskevien hakemusten tutkimisen edellytysten tieteellinen ja tekninen monitahoisuus.[53]

97. Kuten viraston edustaja totesi istunnossa, kasvinjalostajanoikeuksien myöntämismenettely eroaa menettelystä, jota noudatetaan muita teollisoikeuksia myönnettäessä, juuri sen vuoksi, että se perustuu tutkimukseen elävän aineiston muodostamasta patentoitavasta kohteesta, toisin sanoen aineisto kehittyy suhteellisen pitkän ajanjakson kuluessa, jolloin siihen kohdistuu tai voi kohdistua kyseisen oikeuden myöntämisen kannalta merkittäviä muutoksia. Tämä on yksi lisäperuste sille, että tutkimuksen kohteena olevien kasvituotteiden ominaisuuksia tai ominaispiirteitä koskevaan tekniseen harkintavaltaan sisältyy joustoa.

98. Asetuksen N:o 2100/94 56 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että tekniset tutkimukset (sekä CPVO:n omalla vastuulla että muiden hyväksyttyjen elinten vastuulla olevat tutkimukset) suoritetaan hallintoneuvoston hyväksymien pääperiaatteiden ja viraston antamien *ohjeiden* mukaisesti. Nähdäkseni pääjohtaja, jolla on oikeus antaa ohjeita saman asetuksen 42 artiklan mukaan, voi antaa niitä myös teknisten tutkimusten yhteydessä, mikä yhdessä mainitun laajan harkintavallan kanssa merkitsee sen tunnustamista, että hänellä on oikeus hyväksyä lisäperusteita.

99. Vaikka pääjohtajan ”sisäisillä ohjeilla” ei voisi olla tällaista ulottuvuutta, hänen oikeutensa ”tehdä lajiketta koskevat lisäominaispiirteet ja niiden ilmaisut” säilyisi muuttumattomana täytäntöönpanoasetuksen 23 artiklan perusteella. Tätä oikeutta on kunnioitettava joka tapauksessa; hallintoneuvoston on testausohjeista päättäessään välttämättä (”päätös sisältää”) tunnustettava pääjohtajalle tämä oikeus.

47 — Kyseisen asetuksen 42 artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohta.

48 — Kursivointi tässä.

49 — Asetuksen 113 artikla koskee viraston maksuja ja 114 artikla soveltamissääntöjä, kuten asetusta N:o 1239/95.

50 — Kyseisen artiklan 2 kohdan f ja g alakohta. Kursivointi tässä.

51 — Asetuksella 2016/1448 (ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 11) on poistettu täytäntöönpanoasetuksen 23 artiklan 2 kohta siitä syystä, että testauksen suuntaviivoja koskevien päätösten olisi oltava luonteeltaan pysyviä ottaen huomioon niiden merkitys käyttäjille, ja sen osoittamiseksi, että viraston pääjohtajan tekemä päätös hänen käyttäessään kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtuuksia ei ole luonteeltaan väliaikainen, kuten asetuksen 2016/1448 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa todetaan.

52 — Asetuksen N:o 2100/94 36 artiklan 1 kohdan e alakohta, yhdessä 42 artiklan 2 kohdan g alakohdan ja 56 artiklan 2 kohdan kanssa.

53 — Unionin tuomioistuimen tuomio 19.12.2012, Brookfield New Zealand ja Elaris v. YKLV ja Schniga (C-534/10 P, EU:C:2012:813, 50 kohta). Yhdyn tässä suhteessa julkisasiamies Mazákin ratkaisuehdotuksessaan Schräder v. YKLV (C-38/09 P, EU:C:2009:753, 25 ja 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) esittämään kantaan.

100. Pääjohtaja ei menetä oikeuttaan vahvistaa lisäperusteita, jos yksittäistapauksessa hallintoneuvosto on unohtanut antaa hänelle tämän oikeuden, tai muissa vastaavissa olosuhteissa. Edellä esitettyä tukee se, että soveltamisasetuksen 23 artiklan 2 kohdassa viitataan saman asetuksen 22 artiklan 2 kohtaan, jonka nojalla pääjohtajalla on oikeus antaa ainakin väliaikaisia päätöksiä lisäominaispiirteistä.

101. Tämä tulkinta pääjohtajan toimivaltuuksista sopii yhteen sen laajan harkintavallan kanssa, joka hänellä on oltava tehtäviään hoitaessaan, ja se vastaa myös paremmin UPOV:n protokollaan TG/1/3 sisältyvien niiden periaatteiden henkeä, jotka vaikuttavat myös Euroopan unionin toimintaan tämän kansainvälisen organisaation sopimuspuolena. Rohkenen jopa väittää, että täytäntöönpanoasetuksen 23 artikla on Euroopan tasolla ilmaus kyseisen protokollan 4.2.3 kohdasta,[54] joka sisältää tarvittavaa joustoa, jonka mukaisesti suuntaviivojen ominaispiirteitä ei täydy pitää tyhjentävinä ja lisäominaispiirteitä voidaan hyväksyä myös silloin, kun ne yksilöidään teknisen tutkimuksen kuluessa.

102. Yhteenvetona katson edellä esitetyn perusteella, että pääjohtajalla on suoraan asetuksiin N:o 2100/94 ja N:o 1239/95 perustuva oikeus vahvistaa lisäperusteita riippumatta siitä, onko CPVO:n protokolla TP/14/1 voimassa vai ei. Suuntaviivoilla ei voida rajoittaa oikeutta, joka on vahvistettu lailla ja josta on säädetty tarkemmin kyseisissä asetuksissa, jotka ovat protokolliin ja pääperiaatteisiin nähden kiistatta ylemmäntasoisia.

103. Tarkasteltaessa lopuksi ajankohtaa, jona pääjohtajan on tehtävä päätös lisäominaispiirteiden sisällyttämisestä, on todettava Schnigan ja CPVO:n olevan oikeassa huomauttaessaan, ettei tätä ajankohtaa täsmennetä missään säännössä. Tämän vuoksi valituksenalaisessa tuomiossa tässä suhteessa esitettyä kritiikkiä ei voida hyväksyä.[55] Viivytys kyseisen päätöksen tekemisessä tässä asiassa (lähes 12 kuukautta) ei varmastikaan ole ilmentänyt parasta mahdollista hallintokäytäntöä, mutta se ei tee päätöstä pätemättömäksi, sillä sovellettavissa oikeussäännöissä ei ole asetettu minkäänlaista ajallista vaatimusta.

104. Tämän vuoksi myös valitusperusteen toinen osa on perusteltu.

V Valituksenalaisen tuomion kumoamisen seuraukset

105. Valituksen hyväksyminen merkitsee sitä, että valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin sillä on pysytetty valituslautakunnan päätökset. Loogisesti myös nämä päätökset on kumottava.

106. Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti silloin, kun unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, unionin tuomioistuin voi itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen. En kuitenkaan usko, että asia olisi ratkaisukelpoinen, erityisesti kun valituksenalaisessa tuomiossa esitetään ”täydellisyyden vuoksi” perusteluja, jotka eivät ole luonteeltaan asian ratkaisemista, Schnigan esittämän kumoamisperusteen toisesta osasta, jota unionin yleinen tuomioistuin piti tehottomana. Koska tällaisessa tilanteessa valittaja ei voi myöskään muutoksenhaussa vedota näihin perusteluihin,[56] asia on käsiteltävä uudelleen tuomioistuimessa, joka on antanut kumotut tuomiot. Myönnän, että tämän riidan suhteettoman pitkän keston (mihin viittaan tämän ratkaisuehdotuksen alussa) vuoksi ratkaisu ei ole tyydyttävä, mutta en ymmärrä, miten se voitaisiin välttää.

107. Unionin tuomioistuimen on valituksenalaisesta tuomiosta tehdyn valituksen vuoksi tehtävä ratkaisu oikeudenkäyntikuluista myös ensimmäisen oikeusasteen osalta. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 137 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä sen 184 artiklan 2 kohdan kanssa, mukaisesti CPVO pitäisi velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikulut ensimmäisessä oikeusasteessa ja

54 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohta.

55 — Ks. valituksenalaisen tuomion 92 ja 93 kohta.

56 — Tuomio 26.9.2013, Alliance One International v. komissio (C-679/11 P, EU:C:2013:606, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

muutoksenhakumenettelyssä, sillä sen valituslautakunnan päätökset pitäisi kumota, ja valittaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Koska virasto on kuitenkin tukenut Schnigan kantaa myös ensimmäisessä oikeusasteessa, ei voida katsoa, että sen vaatimukset olisi hylätty. Tämän vuoksi kummankin asianosaisen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

VI Ratkaisuehdotus

108. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Kumotaan unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-91/14 ja T-92/14, Schniga v. YKLV – Brookfield New Zealand ja Elaris (Gala Schnitzer), 10.9.2015 antama tuomio.

2) Kumotaan yhteisön kasvilajikeviraston valituslautakunnan 20.9.2013 tekemät päätökset asioissa A 003/2007 ja A 004/2007.

3) Asianosaiset velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan molemmissa oikeusasteissa.